

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	8 Kor.
Félévre	4
Negyedévre	2

— Hirdetések díjszabás szerint. —

Riadalom.

Ezen a helyen rendszeresen olyan tárgyakról szoktunk beszélni, amelyekről tudjuk, hogy általános érdekűek.

Most azonban olyan dolgot teszünk szóvá, amely első pillanatra lokális természetűnek látszik. De éppen, mert csak látszik lokálisnak s mert ennek határait áttörte s mert így minden katolikust érdekelhet, kell hogy érdekeljen: azért szólunk róla.

A városunkban megalakított kath. körrel, jobban mondva arról a nyomában feltámadt riadalomról leszen szó, mely már-már az ellentábor részéről a vaskos személyeskedésbe csapott át. Mi erre a térre nem ragadtatjuk magunkat, mert szent igazunk van, az igazság pedig megél és győz durvább szerszámok használata nélkül is.

Tehát a múlt vasárnap megalakult nagy lelkesedés közepette a katolikus kör.

Ez fáj némelyeknek. Hogy miért? ez írás rendjén az is ki fog tűnni. Csakhogy természetesen a gyermeket nem

nevezik meg a maga nevéen. Erősebb, hangzatosabb jelszavakat kellett választani: hogy így tetszetősebbé tegyék el-lenségeskedésük alapját.

Lássuk csak.

Azt mondják először, hogy a kath. kör a felekezeti türelmetlenség melegágya és istápolója lesz.

Azt mondják másodsor, hogy megbontja a magyarság egységét.

Azmondják végső következtetésként, hogy mindeztársas életünk megbontására vezet.

Ez a következtetés hamis. De hát nem is lehet másként. Hamis premiszszákból hamis konkluzió kerül ki.

A felekezeti türelmetlenséget nem ápolhatja az a kör egyszerűen azért, mert célzata, programja olyan — melynek megtartására pedig garanciát nyújtanak nemcsak a vezetők, de a tagok is egyenkint — hogy felekezeti surlódások egyszerűen fel sem vetődhetnek benne. Márcsak azért sem, mert a tagok mind egy valláson vannak. Ez a kör tehát az egyérszerű embereknek, hogy úgy mondjuk, mintegy társadalmi temploma lesz. A templomépítést felekezeti surlódások előidé-

zőjének nevezni pedig — még eddig senkinek sem jutott eszébe.

A magyarság egységét éppen nem bontja, hanem megerősíti. Tagjai közt nagyon sokan vannak olyanok, akik eddig semmiféle társulatnak tagjai nem voltak, akik tehát ritkán is vehettek és vettek részt a magyarság esetleges mozgalmában. Ebben a körben mindezek együvé kerülve, éppen tömörítik az eddig százfelé szakadt magyarságot. Többen vannak tagjai között, akik románok. Vajjon ezeknek a bevonását tartják az ellentáborban a magyarság megbontásának? Józan és nyugodt gondolkozással ezt csak örvendetesnek és helyesnek lehet tekinteni.

Kitűnik tehát, hogy igen is ez a kör a városunkbeli magyarságnak egy újabb erődtívénye lesz, ha ugyan volt még más s ha nem volt: akkor az egyetlen, mint társadalmi intézmény.

Ha tehát ezek az előzmények megdőlnek, természetes, hogy a levont konkluzió: társas életünk megbontása is a könnyelmű vádak közé sorolandó. Megmondták különben azt már többen, hogy

T Á R C A.

Oltáresipke.

Egy nagyon szép, csupa áhitatból álló (ezen-tül építendő) új templomcska számára oltáresipkét horgolok. Száz-as Dollfus-fele Mieg & Cie Belfort et Rein'si-cég kordonet cérnájából készül a esipke. . . . Egy igen régi familiáris falunk templomában találtam a hozzávaló mintát.

Árasznai széles cakkok ezek, minden másodikkal ott látható a kereszt virág levelek közé ékelve. . .

Igen egyszerű minta, éppen azért igen szép és emlékeztető.

Nagyon sok felé irtam minták után, mielőtt ezt elkezdtem. A legelőkelőbb es. kir. udvari kereskedők válaszolták, hogy olyan stílusú oltáresipkének már nincsenek és nem szolgálhatnak. . . Pedig nekem csak régi kellett és egyszerű. Azután a szerencsés véletlen megtalál-tatta velem az igazit.

Már néhány hete készül. . .

S hogy hogyan készül? Istenem! vajlon nem bűn-e elmondani? Milyen benső lelki boldogsággal, mennyi ábránddal, mennyi szép reménnyel, álmódással szövődnek össze a levelek, a keresztet s a esipke cakkjai? . .

. . . Künn zuzmarás téli fák szegik a lát-határt; benn az én nagy legszűsö ablakomnál lépesökkel ellátott dobogón ül kis munkas-ztalkámon a esipke egy kék dobozban. Előtte angol karos szék, az ablak párká-nyán sorban kék dupla üvegekben vízben gyökeresített nyiló jácintok sorakoznak, melyeknek illata: édesen harmonizál a készülő esip-kehez fűzött ábrándjaimmal. Ha semmi akad-lyom nem jó közbe — rendszeren elkészülök minden délelőtt egy cakkal, mely a keresztet s a leveleket ábrázolja. . . Délután szokott ké-szűlni a közbeeső cakk, amelyiken nincs ke-reszt, csak árabeszkek láthatók s az kevesebb munkát kíván s mivel a délutánok most rö-videbbek is, azért van így beosztva!

Tehát délelőtt hosszabb — tökéletesebb a boldogságom, mert reggeli után frissebbek, fű-gébbek az ujak, pihentebbek az ábrándok és a gondolatok, melyek így rajzanak a készülő lé-gies, habfehér esipke körül, mint a méhecs-kék nyáron egy-egy édes fehér virágon, amelyik ontja a mézet, az illatot.

Mikor az a várva várt „mi templomunk“ készen lesz, kezdődik egy újabb cakknál min-den nap ez a vágy, ez a kívánság.

Mikor már fel is lesz szentelve, — vajlon meg-érem-e? — ott látom egyszer valamelyik mellék-

oltáron bár, ezt a szerény kis esipkét a te-ritőn.

Fehér tömjénfüst szállong majd — az oltár előtt egy áthatott hang, halkán hajlongva mondja reggelente a csendes misét: — „Credo in unum Deum.

Credo! Bizonyosan így lesz. Az új pad-sorokban bölingatva csörgetik az olvasót Din-czig néniék, s a többi jámbor vallásos asszony: Kulesár néni, Pozsonyi néni, mind-mind, velem együtt utánna suttojják a pap csendes imáját: „Hiszek egy Istenben.“ Nagyon gyönyörű lesz ez így bizony, nagyon szép, nagyon jó. . .

Mikor így elgondolom kétszerte olyan fris-sen pereg a cérna az ujakon át s halad, ha-lad a esipke mintája.

— De hát még a templomfelszentelés! — Teremtőm! milyen lehet az majd, ha élünk. . . ha azt megérhetjük.

— Oh! órága esipkém készül, készül sebe-szebben, hátha minden hamarabb lehet készen úgy. A főpásztorunkat várjuk majd a templom felszentelésre. A kegyes szívű erdélyi püspö-künket, a milyen csak egy van össze-vissza az egész világon.

. . . Reszket a esipke, amikor ezeket így elálmodom, készül is gyorsan, de néha meg-megpihen itten. . .

ami nincs, azt megbontani nem. csak megteremteni lehet. Ezt akarja többek közt a kath. kör is.

Ezt el is éri. mert kebelében, falain belül nem lesznek kasztok. Csak egy kvalifikációt kér tagjaitól: a társadalmi tisztességet, becsületet s intelligenciát. Ezek mellett lehet egyiknek a tenyere kérge-sebb, mint a másiké, a megnesesítő munkától.

A mikor tehát mégis hajszát indítottak a kath. kör ellen, nemcsak a helyi sajtó egyik organumában, hanem a fővárosi és kolozsvári sajtóban is: akkor világos, hogy nem a lokális színezetű és csak látszólagos s képzelt ellenokok a mozgatók, hanem egy sokkal mélyebben fekvő szellemi áramlat, a mely mindent perhorreszkál, ami kath. jelzővel bír.

És ez teszi ezt a dolgot általános érdekűvé.

A támadás pedig már oly mérveket öltött, hogy nemcsak vastag személyeskedésbe merültek bele, nemcsak egyesek személyi és családi dolgaiba markoltak, hanem berántották az erdélyi püspököt is. Azt hirdetik szóban és írásban, hogy „biztos forrásuk” szerint az erdélyi püspök határozottan ellenzi a kath. kör mozgalmát. Nem gondolja az ellenféli, hogy ezzel az állítással mily súlyosan meggyanusítja az erdélyi püspököt, a kinek magas személyét mi a küzdelemben egyáltalán nem vontuk be. Természetes, hogy Ő felül áll minden mozgalman, de az is természetes, hogy oly apodikta nem lehet s nem szabad róla állításokat kockáztatni.

Ime a riadalom! Nagy apparátussal, különböző fegyverekkel kezdték meg a harcot a kath. kör ellen. A fennebb tár-

gyalt általános érdekű kifogásokba burkolták ellenokaikat, de mindezekből kilátszik a lóláb: meg kell akadályozni a kath. kört, mert különben megbukik a fennálló polgári kaszinó. Hinc illae lacrimae! Ne tessék félni ettől se. A kath. kör vajmi kevés tagot hódított el onnan, tehát megélhetnek egymás mellett is.

Csak tessék felhagyni a gyanúsításokkal.

Vidéki olvasóink pedig okuljanak, mikor látják, hogy még püspöki székhelyen is, miként kell küzdeni a katolicizmusért.

A püspökök jogai és kiváltságai.

(Folytatás.)

A püspököt apostoli tisztének természeténél fogva, rang szerint való elsőség illeti meg: általánosságban elsőséggel bír minden más egyházi méltóság fölött, ha az ilyen méltóságviselő nem felszentelt püspök is. A saját püspöki megyéjében pedig kizárólagos a püspök eljoga minden egyházi szent ténykedésre, úgy hogy ebben ő más megyebeli püspöknek avagy érseknek előjogot nyújtani semmikép sem tartozik, éppen csak a saját felettes érsekének az ezt törvényesen megillető dolgokban. Az már aztán egészen más valami, hogy a megyés püspök az átutazó vagy a vendégül tisztelt idegen püspököknek udvariasságból vagy oly tekintetből, amelyeket megítélni ő reá tartozik, — elsőséget ad avagy kollegiális beleegyezését adja arra, hogy megyéje területén főpapi díszt ölthessenek és főpapi ténykedéseket végezhesenek.

Semmiféle idegen püspöknek sincs joga arra, hogy a megyés püspök hire, tudta, engedelmé nélkül, az ő megyéje területén, annak egyházaiban főpapi díszben szent cselekvényeket végezhesen. Azért a főmálló jog szerint a püspökök, ha valamely püspöktársuk megyéje területén tartózkodva, ott főpapi díszben öhajtanak misézni avagy éppen püspökrendi szent ténykedést végezni, erre alkalmas formában

mindig megszerzik a megyés püspök engedelmét: a mi a mai telegráfus és telefonos világban könnyű szerrel megeshetik.

Mielőtt most tovább folytatnók a püspök rendi jogainak ismertetését, a továbbiak magyarázatul előrebocsátjuk, hogy mivel az idők folyamán a főpapi díszjelvények használatára némely apátok, prépostok, perjelek és más előkelőbb egyházi méltóságviselők is kiváltságot szereztek, mint sok más kiváltság, ez is nagyon elfajult, úgy hogy a püspökök jogalozokon vettek némely ambiciózus, sőt igen hiú apát uraknak fényezését, mely nem elégedett meg a kiváltság révén szerzett kivételes jogosítvány tartalmával, hanem nagy magabizakodással egyre jobban eltulajdonította a püspökök méltósága természetéből folyó és csak személy szerint illető tiszteletadások, ékességek, jelvények és főpapi öltönyök és szerelvények használatát. Ennek a sok visszaéléseknek már a tridentini zsinat is igyekezett gátat vetni: VII. Sándor pápa pedig 1665. évben kelt két apostoli intézkedéssel úgy a szerzetes apátokat, mint a világi papok közül való apátokat és prépostokat illetőleg pontosan kifejezetten és szigorúan megállapította mindazon kiváltságos jogosítványokat, amelyek a nevezettek a főpapi jelvények dolgában megilletik; azon természetes és a józan ész rendje szerint is helyen való elv alapján, hogy bárki első tekintetre is megláthassa, hogy ki a püspök, ki az apát vagy prépost. (Ut differentia inter ipsos et episcopos manifeste semper adpareat.) VII. Sándor pápának ezt a kettős Decretumát, a szent szerzetesek római biboros gyűlekezete (Congregatio ss. Rituum) 1822. aug. 27-én felújította, kibővítette, mely rendelkezést VII. Pius pápa 1823. év július 4-én kelt Decree Romano Pontificis... kezdetű bullájával helybenhagyta, megerősítette, kihirdette és minden időkre kötelező, szeghetlenül kötelező törvény erejével ruházta fel. (Approbamus, confirmamus eique perpetuae inviolabilisque legis robur, vim et efficaciam adjuicimus.)

Hiába kísérelték meg p. o. az osztrák püspökök is, hogy az infulus egyházi férfiak részére valamivel több kiváltságot szerezzenek, mint amennyit ez a bulla enged: mert IX.

Hallani fogjuk ismét mind-mind, kivétel nélkül szegények, gazdagok, boldogok, boldogtalanok szívükbe véshtetik újra az Ő szeliden, lágyan felzendülő dallamos hangját, mikor „Édes keresztény népem”-hez beszél, — „Kedves gyermekeim”-hez. . . Felettünk az ujonnan összerakott magas karesú toronyban némán fogja akkor nyelvét tartani a harang, mely születését ennek a zeugzetes ajaknak köszönhetette.

Némán simulnak egymás mellé fenn az orgonásipók, melyeknek reszketésében benne zokog a hálatalt szív áradozása eziránt a nagy lélek iránt. . .

Némán néznek majd rá az új templom falának festett szent képei, melyek mind oly beszédesek pedig a könyörgő szívek irányában.

De ekkor mindenki néma leszen, mert ő beszél s nekünk úgy csepegnek le sziveinkre az Ő szavai, miként a szomszédos földre a jötekonny esősepppek — sok, nagy szárazságok után. . .

Aki volt valaha eltikkadva, megsomjazva; égve és fulladozva enyhítő csepp után s váratlan kapott ajkaihoz egy átlátszó tiszta üvegben üdítő friss forrásban szemei előtt csergedezett vizet, — miután leemelte ajkától az üres poharat, azután tudja csak mélyseges szomszúságát; újra és újra inni vágyik — anélkül, hogy szomszúságának. Így vagyunk s leszünk mi azokkal a tisztán esőrgedező mesékkel, történetekkel

melyeket kegyes Főpásztorunk mindig az életből mond el nekünk. . .

. . . Nem hivatkozok régiségekre, nem beszél el már leirt, vagy olvasott historiai példázatokat, amelyeket úgys tanítottak mindenfelé.

Vannak neki újabbnál-újabb történetei, alakjai, akikről példát nyújt, elmondja hol laknak, hol élnek és szinte rá lehet ismerni, mert csakis akkor igazi a pelda, ha nem kifestett kép — de elevenen él. . .

Mikor az édes drága atyjáról beszél, aki mindig leemelte kalapját minden feszület előtt és Ő kegyelmessége még kis gyerek lévén, már tőle tanulta tisztelni a vallás törvényeit; pedig hej! milyen nagy úr volt a mi Főpásztorunk atya, egész országunknak — nagy Magyarországának fő-fő birója volt és parancsolója. . .

. . . Régis-régen egy igen bús délelőttön egészen kiesiny első osztályos lányka voltam, mikor az iskolásoknak mind gyászban kellett reggel megjelenni s páronként vezettek minket a templomba tanítónöink (Marosvásárhelyen), előbb elmagyarázva, hogy milyen óriási vesztesség érte az országot, imádkozzunk mindnyájan egy-egy Miatyánkat az Istenben boldogult országbiró lelkiüdvéért. . . Requiemet tartottunk akkor minden templomban, s ma is tisztán

látom a vásárhelyi nagy templom két ajtajára kiszegzett cédulák ragyogó sötét betűit. . .

Ugyan ki sejtette akkor, hogy ott az apró nevek között mi ragyog felénk, gyászba borult nemzetünkre? egész Erdély jövődöbéli fénye, büszkesége, egy aranyászú új proféta, egy galambszelid főpásztor neve ragyogott onnan reánk. . .

Azért remeg úgy az én szívem, mikor drága elhunyt édes atyjáról hallom beszélni, olyankor mindig látom egész gyermekégetemet. . .

— Nekem is volt szeretett, vallásos lánglelkű atyám, kevés idővel azelőtt vesztettem el én is, mint Főpásztorunk, valaha együtt jártam atyámmal én is a templomokat. . . Még érzem puha jószágos kezét kezezem, néha ő hinti homlokomra a szentelt vizet, ha én nem érem azt el. . . és a nagy tolongásban felelem, hogy lássam az oltárképet. . .

— Aztán homályba tűnik minden ismét: csak egy nagy rekviemre emlékszem vissza. . . Csendesesen kellett maradnom, mert tataért énekelnek a papok. . . A templom közepén fényes ércokoporsón ott díszlik az első erdélyi irodalmi „Kemény Zsigmond társaság” lilás árvaszákból font rengeteg nagy koszorúja, hosszú lila selymén arany betűkkel én is ki bírom silabizálni a tata nevét, irodalmi érdemeit s az utolsó „Isten hozzád”-ot. . .

Ugy bámulom azt a sok sok bácsit-nénit,

Pius pápa 1856. évben, ezen Decretumok szigorú betartására utasította őket. E sorok írója tehát a továbbiakban a püspökök egyes főpapi díszjelvényeinek és szertartásos jogosítványainak ismertetésénél esetről-esetre össze fogja hasonlítani a püspök jogával a kisebb prelátsók hasonló kiváltságát ezen VII. Sándor pápától származó Decretumok alapján, hogy kitűnjék, kinek mi a jussa, kinek mi a privilegiuma. Előre kijelenti pedig, hogy ha némely apát úr keveselni fogja a maga részét és a püspöki Collationalisra út azzal az okoskodással, hogy ime nekem ez dukál, mert nekem a püspök emnyit adott; ez pedig jóval több, mint ami abban a híres bullában van: hát erre én azt mondanám, hogy igaza van annyiban, hogy mindaz tényleg benne van a Collationalisban, és hogy azt is szentül hiszem, hogy az mind jóhiszeműleg került abba bele, mert hát azok a püspöki Collationalisok sok emberöltőt láttak már és a ki az elsőt szerkesztette, nem tudhatott mindent; meg az is meglehet, hogy a püspök nem fogja azért megváltoztatni a Collationalis szövegét: hanem hogy ez mind irrelvenál és akkor, ahol és amikor azt kell megállapítani és leszögezni, hogy mi a jog, mi a törvény, mi az egyes kiváltságok jogi tartalma és hogy kit mi illet meg jogosan és ki mivel él joga elleneser. habár jóhiszeműleg, azaz bona fide. Azért tehát senki részéről harag avagy méltatlankodás ne essék, mert semmi celzatosság nem vezet az író, hanem a tiszta tudás terjesztésének vágya és amik mondódnak, ezen szempontok szerint mérlegelendők.

Ezek után tehát megjegyezvén még, hogy a főpapi rang szerint való elsőség és előlépés a fentjelzett alakban nemcsak a megyés püspök után közvetlenül és minden más püspöki jelleg nélkül való prelátsút (praelatú inferioris) megelőzőleg a megyés püspök oldalán működő fölszentelt püspököt is megilleti; — áttérhetünk a püspök jogainak folytatólagos ismertetésére.

(Folytatjuk.)

akik máskor vidáman integettek felénk, most mind olyan szomorúak, mind tatához jöttek. Csak azt nem érthetem, hogy mellettem szelről az ifjabbik bátyóknak a Sanyi (akit mi papával legjobban szeretünk, mert nekem olyan sok kicsi csókát tudott csinálni papirosból) s akit tata nemrégén vitt be Gyulafehérvárra esinos diák ruhával, most miért van abban a hosszú kék slafrokban és úgy sir, hogy a zseb-kendőt szinte a torkába nyomja, még se bírja belefajítani. . .

— „Ne sirjon bátyánkó! hiszen látja tata az égből. . .” sugom oda neki vidáman és meghuzzgálom a kék reverendát. . . Gyermekek szívémmel is kitalálom, Sanyi azért sir, mert nem láthatja már apácska ötlet ebben a hosszú slafrokban — pedig ő vitte be — de akkor még nem öltöztették át kispapnak. . .

Milyen áldás, hogy úgy tanítottak már akkor — s hiszem ma is: „lát tate az égből.”

Hogy örvend ennek a szép esikének. . . Ezek a keresztetek benne, hogy megkönnyítik a keresztjeinket.

. . . Azért ha könnyes lett is egy két helyen a cakkja — azt gondolom nem baj talán — így szentelődik fel emlékekkel, álmokkal, amíg hozzá juthat a templomi szentelt vízhez. . .

Bár csak itt lenne már az az idő. . .

Doktorné.

Kath. Kör.

Alakuló közgyűlése f. hó 7-én d. u. 4 órától kezdve folyt le a városháza tanácstermében. E helyen mint krónikások tisztán a közgyűlés lefolyásának szűz leírását adjuk. A ki következőt nem akar és tud: ebből is tud.

A kath. kör eszméje ellen megindult ellenmozgalmak és kis hitű nyilatkozatok behatása alatt szorongó szívvel néztek a közgyűlés elé mindazok, akik az eszme megvalósulását szívvel-lelélekkel óhajtották. Összejövnek-e az érdekeltek olyan számban, mint a mekkora szükséges annak demonstrálására, hogy a rég óhajtott tömörülés gondolata átmenet a közérületbe? Az eredmény a bizakodóknak bizalmát megerősítette, a kishitűeknek csüggedtségét lelkesedéssé változtatta. Viszonyainkhoz mérten nem remélt számban gyűltek össze kath. férfiak, tanúságot akarván tenni a felmerült közhitelekkel szemben, hogy igen is forró óhajtatásuk a kath. kör megalakulása.

A kör előzetesének megfelelőleg városunk társadalmának minden rétege képviselve volt, de feltűnő számban jelentek meg az u. n. honorációk. Voltak kánonokok, papok, bírák, ügyvédek, tanárok, hivatalnokok, de derék kath. (sőt nem kath.) iparosainknak is színe-java megjelent.

Nem emlékezünk, hogy városunkban a közelmúlt évtized alatt valamelyes új társadalmi mozgalom érdekében és istapolására ilyen meglepő számban gyűltek volna össze. A városháza tanácsterme, valamint előszobája a szó szoros értelmében zsufoltság megfölt az érdeklődőkkel.

Fürge tollú riporterünk 120 embernek jegyezte fel a nevét, de mint mondá, jegyzéke nagyon hiányos.

A gyűlést Zómora Dániel kanonok plebános tájékoztató lendülettel beszédrel nyitotta meg. Miután köszönetet mondott Novák F. kir. tanácsos polgármesternek a tanácskozó terem átengedéseért, beszédét így folytatta:

„Mielőtt ezen ügy tárgyalásához fogunk, legyen szabad a rendelkezésünkre álló időhöz mérten, egy pár szóval, röviden reá mutatnom arra, hogy mi tulajdonképen egy „Kath. Kör”? s mi annak a célja?

A „Kath. Kör” egy társadalmi egyesület, melynek kebelébe az egymáshoz hasonló gondolkodású, közös elveket valló egyének akként tömörülnek, hogy egyesülésük vezéresillagául a kath. szellemet tűzik ki, a kath. jellegét biztosítják, még pedig azon célból, hogy ezen szellemmel a társadalmi munkáság minden terén közs munkára egyesülve, ápolják, terjesszék a katolikus szellemet, a kath. öntudat, önérzet érzelmét, hogy a kath. vallást mindenütt minden viszonyok között megóvják, fenntartsák, hogy a katolikusok társadalmi életét, a kath. törvények, parancsok vezessék, igazgassák és hogy a körhöz fordulónak tanácsal, ügyekben támogatással és közbenjárással szolgáljanak.

Ezen célját pedig — társadalmi egyesület lévén — társas összejövetelek, a kath. vallás alapját képező szertet ébresztése és erkölcsi fejlesztése, kath. szellemű tudományos felolvasások által akarja elérni és épen azért mivel társadalmi egyesület lévén s a kör helyisége tagjainak állandó találkozási helye, azért nemcsak jó könyvekkel, hírlapokkal, folyóiratokkal szolgál a kör tagjainak, hanem kebeléből a nemes szórakozás, a vidám összejövetel, multságok sincsenek kizárva.

Tehát ezekből láthatjuk, hogy a „Kath.

Körök” nem hitbuzgalmi egyesületek, a hol csak imádkozni gyűlünk össze, sem nem pusztán kaszinók, olvasó körök, mint az egyéb hasonló intézmények, melyek címükbe nem vesztik a kath. jelzöt, kath. jellegét, hogy csak olvasni valót adjanak annak kezébe, kik olvasni akarnak; — alkalmat nyújtsanak az összejövetelre, szórakozásra azoknak, kik összejönni, szórakozni akarnak, hanem a kath. kör mint egy jeles, országos hírű kath. hitsorsosunk is mondja: „Kevesebb ugyan egy hitbuzgalmi egyesületnél, de több mint egy közönséges kaszinó, vagy olvasókör.”

Ezen rövid vonásokból is látható t. Uram hogy midőn mi egy Kath. Kör alakítása céljából összejöveleztünk, távol áll tőlünk minden támadó, sértő feladat, távol áll tőlünk, hogy e nemes városban élő felekezetek közötti békés együttélést megzavarjuk, vagy hogy a már fenn levő egyesületek létét, a társadalmi békét össztörjük, sőt szervezkedésünk által nemes versenyt akarunk élesíteni tehetségünk szerint, mert a hol annyi ész, jóakarát, jellem, becsület egy cél felé tör, csak jót művelhet, csak összeforrasztó s nem bomlasztó erővel bírhat. Igen szerencsésnek érezném magamat, ha azokat, kik talán a fenn vezetett aggodalmakat táplálják szervezkedésünk miatt, a kath. Kör céljainak ismertetése által sikerült volna megnyugtatom.”

A kitörő eljénzéssel fogadott megnyitót után megkezdődött a szerkesztő bizottságtól előterjesztett alapszabályok felolvasása s tárgyalása.

Az alapszabálytervezet 3. §-nak felolvasása után szót kért Téri Ödön dr. kir. közjegyző. (Itt megjegyezzük, hogy az a §. írja körül a leteendő kör egész feladatát és célját, hogy ez a kör egy olyan társadalmi intézmény akar lenni, amely tisztán erkölcsi eszközökkel akar hatni a ker. felebaráti szeretet felebresztésére, az erkölcsi terjesztésére és fentartására, a társadalmi összetartás ápolására, a szegények, özvegyek, árvák ügyeinek felkarolására stb. stb.)

A felszólaló kijelenti, hogy nem megbízásból, hanem tisztán egyéni meggyőződésből szól a kérdéshez. Nem a kör ellen irányuló ellenzékieskedés beszél belőle, mert ő szíve egész melegevel üdvözlö ezt a mozgalmat, mely évtizedek mulasztását akarja helyrehozni; hiszen a katolicizmusnak városunkban régóta vezető szerepet kellett volna vennie. ELEG baj, ha eddig nem tette. Mindazonáltal be kell vallania, hogy aggályai támadtak: hogy vajjon ennek a tervbe vett tömörülésnek helye-e a kerete és módozata? Szerinte nem helyes. (Élénk tiltakozások.) Ő azt ajánlja, hogy a tömörítő eszme legyen a jötekonyság és felebaráti szeretet, melyeknek tüzeben mindannyian egyesülhetünk (Közbeszólások: Hiszen ezt akarjuk! Olvassa el a 3. §-t!)

Éppen azért, ámbár tudja, hogy a létesítendő kath. kör már fennálló társadalmi körökkel szemben nem akar agresszív jellegű lenni, de mégis a már fennálló polgári kaszinóknak lenne vetélytársa, azt indítványozza, hogy ez a kör minden kaszinói jelleg mellőzésével legyen tisztán jötekonysági egyesület, még pedig az erdélyi püspökről elnevezve Gusztáv Károly egyesület, mert ez garanciát nyújt a jötekonyság, a felebaráti szeretet, a nemzeti eszme ápolására, míg a tervbe vett forma, cím és jelző mellett aligha lesz egységes tömörülés.

A számos közbeszólással tarkított és zajos ellenmondásokat provokáló felszólalás után

Zómora Dániel kanonok-plebános rámutatott arra, hogy az alakítandó kath. kör a 3. §-ban mindazt a célt maga elé tűzte, a me-

lyeket Teri hangoztatott, csak hogy a jótékony-ság gyakorlása nem lesz kizárólagos célja a körnek, mert ezen kívül még nemes szórakozást is akar nyújtani tagjainak. Külömben úgy látja, hogy Teri csupán ezimkérdest csinált. A cím nem tetszik.

Teri Ö. dr. ismételt felszólalása után Wagner Sándor röviden rámutat arra, hogy ámbár Teri Ö. elismerte azt, hogy a most megindult mozgalom évtizedes mulasztást akar helyre pótolni s ámbár elismerte azt, hogy a katolizmusnak városunkban már régóta el kellett volna foglalnia az őt megillető helyet éppen súlyánál és intelligenciájánál fogva, mégis most felszólalásával éppen a régen óhajtott tömörülést akarja szétbontani akkor, amikor nagy kegyesen csupán jótékonyági egyesületet engedélyez a katolikusoknak, (vagy mint Zlamál A. közbeszólva mondta „rongyos egyesület”).

Szólo szaván fogja a felszólalót s reáhiatkozva hangoztatja, hogy most a kör hívei éppen a régi mulasztásokat akarják helyrehozni, miután eddigi mely álmukból felébredtek. A megalkuló kör nem agresszív jellegű — ezt csak rossz akarói foghatják reá — hanem egyszerűen a felpezsdülő életnek a jele. Kéri a napirendre térést.

Zlamál A. arra mutat a felhozott vádakkal szemben, hogy a kör éppen a magyarság erősítését is célozza és szolgálja azzal, hogy érdekeinek egy újabb támasztékot és várat épít. Felekezetiesség vádja is hangzik. Ez egyszerűen nevetséges. Mindenfelé megindult a szivekből egy hatalmas áradat — ennek az áradatnak, mely felemelő és nemes, gátat vetni nem szabad. Mi a magunk körében akarunk munkálni és dolgozni, ezzel más felekezetek munkáját és életét nem érintjük.

Felszeghy Lajos dr. kifejti, hogy a közgyűlés nem azért jött össze, hogy céljairól vitakozzék, ezt megtette az előértekezlet. A kör címe katolikus s ha az ellen valaki nyilvánosan fellép, azért az ügytől senkinek fog elpártolni, aki kath.

Erre a gyűlés a Teri indítványa felett napirendre tért s tovább tárgyalta az alapszabályokat. Hosszabb vita indult meg a fölött, hogy egy vagy három évi kötelezettsége legyen-e a tagoknak. Többek hozzászólása után a közgyűlés az alapszabály tervezet ezen pontját is eredeti alakjában (3 évi tagsági kötelezettség) fogadta el.

A szabályzat letárgyalása után a közgyűlés kimondta a katolikus kör megalakítását s hozzáfogott a tisztikar és választmány megválasztásához. Egyházi elnök: Kovács Lajos kanonok lett. A világi elnökség betöltése függőben maradt. Egyházi alelnök: Pál Antalfőgimn. igazgató; világi alelnök: Atzél Béla dr. kir. törv. bíró. Igazgatók: Rass Károly és Kárpiss János főgimn. tanárok. Háznagyok: Fejér Gerő dr. és Wagner Sándor főgimn. tanárok. Titkár: Neuirth József dr. kir. törv. jegyző. Jegyzők: Konec Viktor dr. és Merlak József dr. ügyvédjelölt. Pénztáros: Krizsevszky Géza m. kir. adótáros. ellenőr: Kőrödy Imre dr. egyházmegyei számvizsgáló. Könyvtáros: Bartalis József főgimn. tanár és Buzás Iván törvsz. aljegyző.

Ügyész: Felszeghy Lajos dr. ügyvéd. Igazgató választmány: Imets F. Jákó apátkanonok, Zomora Dániel kanonok-plébános, Gergely Ignác kanonok, Lovag Oelberg Ottó kir. törvsz. bíró, Szőcs Ákos dr. kir. törvsz. bíró, Polónyi Gyula póstafelügyelő, Zlamál Ágost főgimn. tanár, Patrovics Ferenc államvasúti főmérnök, Mailáth Ferenc, püspöki uradalmi igazgató, Csabry Bonifác dr. orvostanár, Bálinth Ferenc

püspöki főerdész, Kádár Miklós városi tanácsos, Balla István áll. el. isk. igazgató, Jäger Tamás kereskedő, Papp György nyomtató, Dobrovsky Károly iparos, Póttagok: Körösy László városi számvévo, Kopac Gergely székesegyh. káplán, Présia Romulus kir. törv. bíró, Váczy József, pénzügyőri főbiztos, Müller Lajos iparos, Wiltersdorfer Ferenc iparos.

Ime a száraz tények, melyek ekesen be, szelnek. Ezekkel szemben feleslegesnek tartjuk, hogy komoly cáfolatába hoecitkozzunk azoknak a ferditéseknek, gyanusításoknak, sőt határozotti személyi támadásoknak, melyeket egyik helyi lapársunk jónak látott napvilágra hoecítani a Kath. Kör ellenzöitöl.

Egyszerre három hosszabb cikkben rontanak az ügynek. Jól van, csak folytassák, a kavráván azért mégis haladni fog.

„Mi az adott körülmények között a helyesebb?”*

(Válasz az ilyen címen felvetett, de meg nem oldott kérdésre.)

A kérdés megvitatásához bevezetőül felhívom azon meg nem dönthető hezist, hogy liturgikus funkciók megállapításában s ennek minden irányú szabályozásában csak egy forum illetékes s ez az apostoli Szentszék.

A kegyelmes Főpásztoröl nyert megbízatásom is arra terjedt, hogy megismertetvén az egyházi zenére vonatkozó szabványokat, tanítsam a növendék papságot azon énekekre, melyeket az egyház előír, sőt követel, s e mellett mutassak rá minden esetleges abuzusra, a mely a rendeletek negligálása folytán az istentiszteletek sorrendjén rest ütött volna.

Midőn Gyulafehérvárra érkeztem, érdeklődésem természetesen a fenálló viszonyok és szokások megismerése felé irányult; s midőn kérdezősködéseimre oly választ nyertem, hogy ott csak úgy tesznek, mintha veszperást mondanának, mert 1) semmiféle antifonát nem énekelnek, 2) a psalmusokból csak három sort recitálnak, mely után rögtön átternek a „Gloria Patri”-ra, 3) a himnuszit is csakán és sajátos dallammal adják elő, tüstént tisztában voltam a nehezségekkel is, melyekkel a liturgikus veszperás betanítása alkalmából megküzdennem kell. Tetézte a nehezségeket, hogy a psalmodiálisnak még tónusait sem ismerte senki.

Első kérdésém tehát az volt: vajjon fenáll-e agyulafehérvári kathedrálisban az obligatio in choro recitandi, mely esetben eleve ki kellett volna jelentenem, hogy a nyert feladat — a főnálló körülmények között és a Gyertyaszentöl ünnep két különböző veszperása, de különösen a rendelkezésre álló idő rövidsége miatt — meg nem oldható.

Kérdéseimre a felelet: határozott nem volt. Lelkiismereti furdalás nélkül alkalmazhatam tehát az apostoli sz. Széknek 1886-ban azon engedményét: hogy egyikét, vagy másikat tanítsam be a votiv veszperásoknak, (— én a de Beatát választottam), annál inkább, mert megakartam felelni az apostoli sz. Szék azon parancsának, mely szerint inkább ne tartassék solemnis veszperas, ha nem vihető ki, hogy az minden tekintetben megfeleljen a Caer. Ep. határozott szabványainak. Ezzel szemben a második parancs, mely ilyen esetekben a celebráló papnak — de semmi esetre sem a jelenlevő papságnak — köteleességévé teszi, hogy az énekelt officium mellett a napi veszperást privatim elvégezni tartozik. — (tehát egy újabb 10—12 pereni recitálásra köteleztetik) — azt hiszem oly csekély téser, melyet szemben azzal, hogy

* V. ö. Közm. 6. sz. Szakkérdés tisztázásáról lévén szó, változatlanul adjuk közre e cikket. Szerk.

általa az egyház akaratát nyilvánosan érvényre emelni segítettük, még számba venni sem volna szabad.

Pedig itt van az első ütközö pont, mely cikkirö urat nyilvános véleményadásra készítette. „Pro praxi, melyik a helyesebb?” Hát in praxi, kivált ha még a „nihil innovetur” merev álláspontjára helyezkedünk és csak a magunk előnyeit vesszük tekintetbe, ha nem is helyesebb, de mindenesetre kényelmesebb a napi veszperást végezni. De solemnis lesz-e az a veszperás, a mely sem a solemnis karaktert, de sőt még azt sem dokumentálja, hogy veszperást végeztünk volna? hisz nem énekellett egyetlen antifona sem, sőt a psalmusok is csak csakán adattak elő. Hova tünt el a Caer. Episc. L. II. c. 1. n. 8. alatti intézkedése: „Psalmi decantari debent a choro et ab ipsismet canonicis . . . in tono et cantu Gregoriano cum gravitate et decore?” Lehetnek-e ily határozott parancsokkal szemben „adott körülmények?”

Nagyon elhiszem ezektől, hogy a „privilegiumos vesperas igen furának tünt fel,” s nem is esodálkozom azon, hogy lehettek, a kik az egyház szelleme szerint végezt veszperást „egyszerü ünnepi produkció színvonalára sülyesztették.” Mi sem nehezebb, mint megrögzött szokásokkal szemben egy jó szokásnak — legyen az bár a legszentebb cél szolgálatában — érvényt szerezni.

Cikkirö ur azonban talán nem is annyira a solemnis veszperas ilyen előadása ellen szállt síkra — hisz ennek kultiválására nyilvános ígéretet tett! — mint inkább azért lépett a nyilvánosság terére, hogy védelmére keljen az ott meghonosodott himnuszoknak, sőt e tekintetben hivatkozik egy be nem fejezett „barátságos diskusszió” olyféle eredményére is, mintha sikerült volna fölmerült aggályaimat eloszlatnia.

Álljunk meg itt egy kissé. Cikkirö ur szerint „a rendes előirt veszperások betanulásánál az egyedüli legyözhetlen akadályt a himnuszok képezik.” Nézzük a tényt. Solemnis veszperásnál föltétlenül van öt antifona, ezenkívül egy „ad Magnificat”, van továbbá egy himnusz és sokszor a commemorációk száma szerint 1—4, sőt még ennél is több antifona. Már most: a himnusz strofikus ének lesz, a dallam minden versszakra ugyan az lesz; begyakorlandó tehát egy versszak. Ez terjedelmére nézve lehet 2—3 soros vagy mondjuk 4 soros. Be kell tehát tanulnunk 4 sor melödiát. Ezzel szemben van 5 külön antifona, — mindenkor változó dallammal, sőt rendszerint még mindenkor változó tónussal is; ehez járul még a Magnificat antifonája ismét nemcsak külön, de már különleges dallamával. Ha mindegyikre átlag csak két sort vesszünk és eltekintünk minden specialis nehezségtöl, már fizice mennyivel több időt fog igénybe venni ezen 12—15 sor betanulása, mint egy 2—3 soros himnusz begyakorlása! Nem a himnusz tehát a nehezségek sülypontja, hanem igenis, az antifonák. Igen, mondhatná a cikkirö ur, végezze ezt a kar, hisz a Caer. Ep. szerint praeventonatum antiphonam prosequitur chorus. Melyik? A gyulafehérvári? Hol van? — Végezze a kántor? — Lehet-e, szabad-e most már egyszerre ennyit követelni? Hiszen, ha csak leéneklésről volna szó! De azt meg is kell alapítani, hogy mely antifonák énekelendök. S a kántor tudjon most egyszerre directoriumot olvasni, breviariumot kikeresni stb? Vagy minden minden esetben tanácsot kérni? Kihez? Az elettapasztalat nem mondja, hogy ezt szívesen tenné bárki. Mi tehát az adott körülmények között a leghelyesebb?

De térjünk vissza a himnusz kérdésére. Cikkirö ur citálja a Caer. Ep. Lib. II. cap. 1.

n. 11. — de természetesen a saját szája ize szerint „sive cantu musicali (figurali), quod magis placet. Hát utóbbit megengedem még azon hivatkozott sokakra nézve is, a kik mögötte állanak. Szeretném azonban tudni azt a helyet a Caer. Ep.-ban, a mely ezt állítaná: cantus figuralis magis placet. Tudtommal a kérdéses passzus így szól: Hymnum chorus prosequitur, in cantu plano, vel musicalis prout magis placuerit. Tehát a hogyan inkább megfelel. Már most: mi az a cantus figuralis, vel musicalis? Semmi esetre sem az, melyet Cikkirő úr vél, mert — mint azt számtalan helyen kimutathatom — az alatt az egyház mindig a polifon — Palestrina-stylust — érti és értette mindenkori. — Lehet, hogy talán egy talaj alá vonná azokat a mintahimnuszokat is, ha megismerné, de én szörnyen kétlem, ha csak egy is approbációt nyerne. De hát ez szubjektív ízlés dolga. Ez pedig csak annyiban érvényesülhet, a mennyiben annak tisztultságát, nemességét a szakszerű képzés és tudás tüze salakmentessé tette.

A nélkül, hogy akár pro, akár kontra a védelemre szorult himnuszok ügyében állást foglalnék, nézetem ez: az egyház akaratának inkább felelünk meg, ha gregorian antifona és psalmodia mellett gregorian himnusz is énekelünk; de áll ez tisztán zenei szempontból is, mert a célt tekintve, kárhuzatosnak tartom, hogy modern énekmondással eltereljük a szíveket ama légkörből, hova a gregorian koral szelleme föl emelte. De ez nem zárja ki azt, hogy ott, a hol megfelelő éneknek az egyház által ajánlott falso bordone éneklésére képes, ez az ünnepek emelése végett ne énekelje úgy a Gloria Patrikat, mint Himnuszokat, sőt ha lehet — praetona Antiphona — még ezeket is. De ez már csakugyan nem lehet homofon, quod magis placet, hanem csakis polifon stílusban szerkesztett ének.

A felmerült kérdést szeretem hinni — sikerült minden oldalról megvilágítanom, úgy, hogy már most igazán nem lehet kétség az iránt: „Mi az adott körülmények között a helyesebb?”

Az a bölcs mérseklét, a melyet az apostoli sz. szék követ, midőn rendeleteinek végrehajtása érdekében intézkedik, egyuttal utat is mutat, a melyen haladniok kell azoknak, a kik „sedis Apostolicae auctoritatis sine se obsequuntur (1883. ápr. 10.) — Qui potest capere, capiat!

Kersch Ferenc.

HIREK.

— **Személyzeti.** Jesztl János csik-karalvai káplán kidei, Orbán János piskitelepi káplán vágási lelkésznek nevezettek ki. Rész János nagyszében-belvárosi segédlelkész Marosvásárhelyre helyeztetett át és Jáross Béla marosvásárhelyi segédlelkész betegség miatt a szolgálatól ideiglenesen fölmentetett.

— **Választmányi gyűlés.** Az Erdélyi román. kath. Irodalmi Társulat választmánya február hó 10-én d. u. 5 órakor a főgimnázium tanári termében gyűlést tartott, amelyen jelen voltak: Újfalusi József dr. elnök, Tamási Áron alelnök, Kárpiss János titkár, Csiky Miklós pénztáros, Bartalis József ellenőr, Wagner Sándor szerkesztő, Pál Antal, Kóródy Péter dr., Fejér Gerő dr., Péter János dr., Rass Károly, Zlamál Agost és Kopatz Gergely vál. tagok. A jegyzőkönyv hitelesítése után Fejér Gerő dr. Zakariás János dr. brassói ügyvédet, Kopatz Gergely pedig Boér Károly brassói segédlelkészt és Lukács József marosportúsi tanítót a társulat rendes tagjainak ajánlotta, akiket a gyűlés egy-

hangulag megválasztott és egyuttal az előők utasította a titkár, hogy nekik a megválasztásukról szóló díszes oklevelet mielőbb kezükhöz juttassa. Ezután Csiky Miklós bemutatta a mult 1903 évi számadásokat, amelyek szerint a Társulatnak volt 3093 K. 81 fill. bevétele, kiadása pedig: 2735 K. 59 fill., tehát pénztári készlet: 358 K. 22 fill. és egyuttal jelentést tett az 1904. év költségvetéséről, amely szerint 3030 K. kiadással szemben 2218 K. 22 fill. bevételt előirányoz. Majd Papp György nyomtató kérését tárgyalták, akinek az országosan sújtó nyomtató bérmozgalomra való tekintettel hat kor.-val, tehát 55 kor.-ra emelték számonkint a Közművelődés kiállítás díját 1904. február hó 1-től kezdve. Élénken tárgyalták és megbeszéltek azután a tudományos viták és felolvasások ügyét, valamint a jövő közgyűlésnek megtartását. A titkárnak azon jelentésére, hogy az „Az erdélyi szász-ság multja” c. munkát Schäser Ferenc helybeli könyvkereskedőnél elővásítás végett elhelyezte, a gyűlés elhatározta, hogy a társulatnak többi még néhány példányban meglévő kiadványát népkönyvtáraknak fogja ajándékozni, ha a kihirdetés után ez ügyben hozzáfordulnak és a portóköltséget megtérítik. Nagy örömmel és hálás tisztelettel vette továbbá tudomásul a gyűlés Imets F. Jákónak nemes és jóindulatú átiratát, a melynek kíséretében elküldte a tavaly szívesen felajánlott 80 kornyit jutalmidíjat, hogy azt a választmány böles belátása és ítélete szerint kiadja és egyuttal követésemelőt pártolással és jóindulattal igéri, hogyha Isten életeti, (a mi ad plurimos annos summa felicitate szőljon, öszinte tisztelettel és nagybecsűléssel kívánjuk), a Társulat céljait továbbra is óhajítja anyagilag is támogatni és az iránti határozottabb megállapodásról később szándékozik a Társulatot értesíteni. (Adna Isten mennél több ilyen nemes szívű, nagylelkű partolót, akkor eredményesebben tudhatnánk jó céljaink érdekében munkálkodni!) Végül Wagner Sándor szerkesztő előterjesztésére a választmány az Imets F. Jákó apátkanonok és tiszteletbeli elnöktől felajánlott 80 kor. jutalmat Kopatz Gergely székesegyházi segédlelkésznek adta, mint olyannak, aki elmúlt esztendőben a Közművelődésben, természetesen a szerkesztőtől eltekintve, legtöbb munkásságot fejtett ki. — A gyűlés felhat órákor befejeződött. (kj.)

— **Mégis csak kiűtött** a háboru japán és muszka közt, de hogy miként fog beütni egyiknek vagy másiknak, ki tudná azt megmondani. A japánok ugyan jól kezdtek, mert hír szerint három orosz hajót mindjárt eleve tönkresilányítottak. Ezt a küzdelmet körülbelül nem fogja olyan különös érdeklődés kísérni, mint annak idején a burok és angolok harcát, mert a felek mégsem annyira egyenlőlenek, de hogy az európai diplomáciának több dolgot fog adni, az valószínű, s az sem lehetetlen, hogy a balkán kérdéssel kapcsolatban még Magyarország is ki kell hogy vegye a maga részét ebből a konfliktusból, a melyhez pedig semmi köze se volna, ha Európában is nem volnának a viszonyok annyira összebonyolítva s ha azok a minduntalan hangoztatott békes törekvések nemesek kölcsönös ámitások volnának. Az oroszok elfoglaltságát alighanem felhasználják a Balkánon s akkor fel is robban Európának ez a puskaoros hordója. A míg azonban ez bekövetkeznék, olvassassuk csak a japán-orosz háboru részleteit. A hazaszeretet vagy a kancsuka lesz-e erősebb?

— **A Kath. Legényegylet farsangi mulatsága.** Ez a mi kath. legényegyletünk igazán a szerencse jegyében születte. Akármihé fog: sikerül neki minden. Soha sincs panaszozni valója. Nem hánytorgatja a részvételenségét, nem az összetartás hiányát. Összehozza ő a társaságot. Multkoriban felolvasó estét rendezett. Az előadó klaszszikus tárgyról beszélt s az emberek úgy gyűlekeztek, úgy szorongtak s úgy megültek végig,

mintha csak vadonatúj, ropogós bankókat osztogattak volna. Propos! miért is nem gyárt bankókat ez a szerencsés egyesület? Hátha ez is sikerülne neki! Gyártja biz' ő ezt is, csak-hogy becsületes módon. Szép szerivel szedi ki az emberek zsebéből a maga nemes céljaira. És az emberek, szívesen, jó kedvvel adják.

Mindez az előjáró beszéd pedig csak azért volt, hogy mindenki megérthesse, hogy miért sikerült oly nagyszerűen a vasárnapi farsangi estélye is. Pedig a vezetők még a bárendezőik különböző s szokásos reklam eszközeit sem használták fel, mégis már este 7 órakor (pedig a színelőadás csak nyolckor kezdődött) az Európa szálló hatalmas terme úgy tele volt közönséggel, hogy bizony ülő helyet már drága pénzért sem lehetett volna kapni. Úgy kellett még egy esomó székét közvetlenül a színpad elé behureolni, hogy a későbbben jöttek közül legalább a hölgyek juthassanak üléshez.

Nyolc órakor megkezdődött az előadás. „Viszsa a műhelybe” című céltas darabot játszották. Ismertük a színlap után a szereplő személyeket, tudtuk, hogy a színjátás nemes művészete egyiknek nem kenere, vartunk tehát egy, az ismert színvonalon álló műkedvelői előadást. Mikor aztán egymásután megjelentek a szereplők a színpadon, s láttuk őket könnyedén, otthonosan mozogni, hallottuk őket meglepő ügyesen, szabatosan diskurálni: akkor kezdtünk kételkedni a színlap igaz mondasában.

Gyanunk támadt, hogy alaposan becsapták a közönséget. Színészeket szerződtettek s ezeket játsztatják az ismert nevek alatt. Hova-tovább néztünk, hallgattunk, kritizáltgattunk ott a terem végében, gyanunk mind jobban erősödött. A vállalkozóbb szelleműek és hitetlen tamásabbak már fogadták is kezdtek felajánlani.

Szerencsére a második felvonás közben egyiknek jó ötlete támadt. Besurran a kulisszák mögé s meginterjuholta Rass Károly főgimn. professzort, a legényegyesület ördögös tótumfakját, azaz hogy alelnökét. Ez az interjuholt volt a leghitetlen-tamásabb. Hosszú orral jött onnan ki. Azt a felvilágosítást kapta, hogy bizon a színlap nem hazudik, igazat mond: nem vándorszínész az egy sem. csak intelligens fők. A kedélyek megnyugodtak s annál nagyobb élvezettel és érdeklődéssel szemlélték a játék további menetét. Keresztes Árpádot, aki Ömbölyi Mátyás, nagyzólo feleségére halgató, becsületes, de erélytelen szíjgyártó mestert alakította, Lakner Erzsébet kisasszonyt (Olga) aki inkább óhaj 80 krért kinlódo napidijas felesége lenni, mint szíjgyártó mesterné s Paul Erzsébet kisasszonyt (Ilonka) az előbbi házaspár nemes lelkű, okos leányát — nyílt színen is kitapsolták. Utóbbinak méltó partnere volt Szilágyi József (Endre iparos segéd) valamint a fenhéjzó mesternének, Gellért Sándor (Dalnoki fizetésnélküli másoló.) Az ensembel sikeresen egészítették ki Hinger József (Hamvas tanácsos) és Bándy András (Csepreghy D. öreg iparos). Kisebb szerepükben jól megállottak helyüket Mogyoródy K. (ügyvéd) és Pászku Adolf (végrehajtó.)

Az öszzjáték annyira simán, gördülékenyen folyt le, hogy ez minden egyes szereplő nemes ambiciójáról tett tanuságot.

A közönség a darab végével apróbb csoportokba verődött, míg a termet a tánchoz előkészítették és állandóan a nagy, a meglepő sikeréről beszélt. (Úgy halljuk a siker híre a püspök úr ő méltósága fölébe is eljutott s kívánságára hushagyó kedden megismételik az előadást.) Mondjuk-e, hogy a jól előkészített mulatság után nagy kedvvel ropták a táncot?

Csak száz pár járta a négyest; kitelt volna

ket balra való ebből a publikumból. Itt igazán helyen lett volna az a régi jó idők mulatós világából fennmaradt ohajtás: ki kell rúgni a ház ódalát! A legényegyesület meglehet elégedve, mi meg csak ismételtlen gratulálhatunk neki.

— **Választási mozgalom Csikban.** Csikvármegye egyik közgyűlésén meg akarta cáfolni azt a régi mondást, hogy senki sem lehet próféta a saját hazájában s nagy hangon ki-mondta, hogy az országházába ezután csakis bennszülöttet küld. Am a szólásmódszának úgy látszik mégis nagyobb ereje van, mint a lokális felbuzdulásnak, mert a határozathozatal óta most volt az első alkalom megmutatni, hogy hazulról is kitélik a szükséglet s mégis idegenbe mentek képviselőjelöltek után. Molnár József volt képviselő halála után ugyanis, mint írják, egyszerre négy jelöltet léptettek fel s ezek közül csak három idegen. Van egy szabadelvű párti jelölt Egyedi Arthur, egy egyesült ellenzéki (Szederkényi programmal) Györgypál Domokos (benszülött), egy Kossuth-párti, Kardhordó Árpád (bpesti szivacskereskedő), egy Apponyista: Lázár Elemér. Dus választék a boldog esziaknak. Igaz, hogy egyik olvasónk azt írja: Spongyát rá az ilyen politikai vodlibet! Hát spongyát rá! Egyebiránt utólag arra értesülünk, hogy a megye színe-java Györgypál mellett van. Ugyis kell, töltsenek már egyszer tiszta bort a pohárba!

— **Támogassuk a tudományt.** Egy kérelmet járulunk olvasóinkhoz. A kérelmesteljesítéscsekély fáradsággal, de annál nagyobb szellemi elvezéttel jár a munkásokra, s hasznossal a magyar tudományra. Egy fiatal tudományok, a néprajznak, támogatására hívjuk fel olvasóink figyelmét. A néprajz, a népelek és népelelet vizsgálata a legfontosabb és legerősebb tanulmányok egyike. Ez a tanulmány különösen érdekes és fontos nálunk, ahol annyiféle népelelet egyesít nemzetté a közös haza és hagyomány, ahol a faj, nyelv, vallás szerint különböző népek lelkületét kutatva, azt fogjuk találni, hogy a százados kölesönhatás annyiközösséget fejtett ki. Ez a tanulmányozás pedig nagyon sürög, mert az eredeti sajátságok, az ősi hagyományok, a nemzeti jelleg e heves kínesei rohamosan kállódnak az általános, modern műveltségnek mindent kiegyenlítő hatása alatt. Hazánkban még sok ősi hagyomány, öröklött vonás s eredeti sajátság él. Ezeket összegyűjteni és megmenteni elsődleges erkölcsi kötelessége a nemzetnek. A feladat nagy. Csak úgy oldható meg, ha a nagy munkában mentől többben résztveszünk. Gyűjtsük össze bércs kis hazánk minden zugolyából a nép életre, lélekre vonatkozó adatokat. E körbe tartozik: szociologia, anthropologia (embertan), őstörténet, ethnologia, ethnografia, folklore; a népelete, mindenemű hagyományai, hiedelmek, szokásai, nyelve, költése, művészete, ipara, a népelet használati tárgyai stb. stb. Minő széles mezőről lehet kálásokat gyűjteni. Hazafias szeretettel kerjük érdeklődő olvasóinkat, terjesszék ki figyelmüket ily irányban, gyűjtsenek adatokat, dolgozzák fel (avagy a nyers anyaggal is megeleljünk) s küldjék be szerkesztőségünkbe. Mi gondoskodunk arról, hogy az érdekesebb és értékesebb anyagot az „*Äthnologische Mitteilungen aus Ungarn*” című Európaszerter ismert tudományos folyóirat révén szélesebb körben is ismertté tegyük s így a beküldők neve a szélesebb tudományos világ előtt is ismerté váljék. Az adatok vagy dolgozatok beküldői megkapják az említett folyóirat azon számát, mely a dolgozattal foglalkozik. A nemes cél érdekében ismételtlen felhívjuk olvasóink figyelmét kérelmünkre.

— **Kérelem.** Szeretettel kerjük mindazokat, kiket az életben az ismeretségi, barátság vagy a szeretett ödes köteleke fűzött boldog emlékü kedves társunk, bethlenfalvi Páll Mihály volt III. éves theologushoz († 1901. jan. 11.); sziveskedjenek kegyes adományaikkal lehetővé tenni, hogy egyszerű sirkövel nyugvó helyét és kedves emlékét a jövő kor növendékeinek átadjuk. — Az egyszerű emlék 60 koronába kerül. Szives adományait kegyeskedjenek Fötisztelendő Soóthy Cyula papnöv. lelkiigazgató úrhoz küldeni.

— **A zámí róm. kath. kápolnára** adakoztak: Tudomány egyetem rektora ivén Bpest 50

kor. M. kir. honvédelmi miniszterium elnöki osztálya ivén 41 kor. Gróf Kornis Berta ivén Kolozsvár 32 kor. Itélőtábla Kassa 21 kor. Kiss Dénes pleb. ivén Gy.-Remete 22 kor. 50 fillér. Főszolgabírósg Muraszombat, Kerekes-féle magyar asztaltársaság Késmárk; Arad és esanádi egy. vasutak igazgatósága, Medgyesi Teréz és Römer Juliska Klvár, Városi pénztár Székesfehérvár 20—20 kor. Eperjes, Debrecen, Szombathely, Miskolc, Kecskemét és Győr városok pénztára, Zirci apátság, Lollók L. apát.-pleb. Bpest, Báro Huszár Károlyné Abafája, Országh Sándor gyára Rákospalota 10—10 kor. Czegléd város, Esperesi hiv. Saasd, Kiss Aladár kir. közjegyző Bpest. Ottoványi József Halmágyesues, Bekés község előjárósága, Salgótarjáni közsébbánya társ. Petroszény, Jancsó Ernő esp. pleb. Piskí, Wagner Lőrinc Kis-Cell, Mohay Sándor igzsü. államtitkár Bpest 5—5 kor. Losonez város 15 kor. 25 f. Endröd közs. előjárói 8 kor. 33 f. Szarvas község 3 kor. Kir. Itélőtábla Pécs 6 kor. 20 fill. Békesszentandrás község 3 kor. Főszolgabíró Vasvár 2 kor. 30 fill. Szentes Anzelm 2 kor., Főszolgabírósg Vasvár 2 kor. 30 fill. Nádudvar község 94 fill. Adóhivatal Mohács 6 kor. 40 fill., Adóhivatal Dicsőszentmárton 1 kor. 60 fill., Nyiregyháza város 1 kor. 50 fill., Pénzügyőri szakasz M.-Illye 5 kor. 70 fill., Nádas József adóellen. Alsódabas, Ferenciek M.-Radna, Dr. Karácsonyi János Biharpüspöki, Ujhelyi Lajos pleb., Lukács Imre pleb., Kovács Sándor lelkész, Kovács Lajos kanonok, Kovács Károly pleb., Plebánia hivatal Keszű és Garamszentenedek 2—2 kor. Meisel József pleb. Segesvár, Szabó Ferenc pleb. Bonchida, Köller Rezső pleb. Vágyegyháza, Dénes Bela lelk. Bordon 1—1 kor. Novotny Antal Temesvár 22 kor. Jaak körjegyzőség 2 kor. 20 fill. Főszolgabíró N.-Károly 15 kor. 24 fill. Békés vármegye 5 kor. 10 fill., Vasgyár V.-Hunyad 5 kor. 20 fill. Németh Márton pleb. 3 kor. Lövéte község 27 kor. 34 fill. Szilágy megye 1 kor. 20 fill. Bozmány Gyárfás Pannonhalma 18 kor. Ugoceamegye 12 kor. özv. Ivén Gergelyné ivén Klvár 15 kor., Boér Ignác né Klvár 13 kor. 70 fill. Csendőrszakasz M.-Illye 5 kor. 20 fill. Rimaszombat város 9 kor. összesen 646 K. 70 fill. A multkor kimutatott összeggel: 1852 K. 78 fill. Fogadják a nemes szívü adakozók a hívek és a gyűjtőbizottság hálás köszönetét! Isten fizesse! Marosillye, 1904. febr. 9-én. Medgyesi János plebánus.

— **Halálozás.** Kovács Pongrácné szül. Gyó.-Alfali Gereöfly Jolánka okl. tanító, életének 24-ik, boldog házasságának 3-ik évében példás és ritka nagy lelki megnyugvással viselt hosszas és fájdalmas szenvedés és a haldoklók szentségeinek többszöri felvétele után f. év febr. 8-án este 9^{1/2} órákor az Urban esendesen elhunyt. Földi maradványai február hó 11-én, Hódoson — előleges beszentelés után Gyó.-Szt.-Miklósr szállítottak, hol a halotti szertartások elvégzése után a r. k. temetőben levő családi sírbolthba tétettek örök nyugalomra. R. i. p.

— **Kérelem.** A fötisztelendő plebánia hivatalok és kath. intézetek elüljáróitól, a zámí kápolna gyűjtőiveit március 10-éig tisztelettel visszakéri a marosillyei plebániavivatal.

— **Köszönet nyilvánítás.** Az udvarhelyi esperesi kerület fötiszt. papságának hálás köszönetét nyilvánítja Gazda Dénes szavatai lelkész az oltártestvéri szeretetnek azon szép nyilvánításáért, hogy papsága 25. éves évfordulója alkalmával egy gyönyörű miseruhával ajándékozták meg.

— **Nyilvános számadás.** A balázsfalvi róm. kath. templomra adakoztak: A esanádi püspök ő méltósága 50 kor., a szatmári püspök ő méltósága 20 kor., a veszprémi székeskáptalan 30 kor., a besztercebányai székeskáptalan 10 kor., a győri székeskáptalan 10 kor., a székesfehérvári székeskáptalan 10 kor., a kassai székeskáptalan 10 kor., az esztergomi főszékesegyházi káptalan 20 kor., Bayer Antal 20 kor., Hollósi Rupert ivén 11 kor., Darvas Orbán ivén 8 kor., Latzkó és Popper 5 kor., Kudla Ágost 2 kor., Bárdosi Ferenc 1 kor., Ö Fensége József Ágost főherczeg 40 kor., Id. Gróf Zichy Nándor 20 kor., Lázár Albert 100 kor., Dr. Nánássy Lászlóné 20 kor. Mihályi Zoltán 20 kor. Nyitrai székeskáptalan 10 kor. A pannonhalmi főapáti szentszék 10 kor. A kalocsai érseki iroda 20 kor. A nagyvárdi székeskáptalan 20 kor. A szepesi székeskáptalan 20 kor. Bence Antal ivén 5 K. 50 fill. Dr. Keizler György ivén 4 kor. 20 fill. Pekri Gábor ivén 4 kor. 70 fill. Gróf Zichy Géza ifj. 10 kor. Az esztergomi polgármester ivén 12 kor. 88 fill. A gergelyszentmiklósi főszolgabíró ivén 11 kor. Czegléd város tanácsa 10 kor. A szobránci főszolgabíró ivén 15 kor. 60 fill. A csacsacai főszolgabíró ivén 4 kor. A esztergomi főszolgabíró ivén 10 kor. Az esztergomi szentbenedekrendi főgimn. igazgató ivén 11 kor. Keresztes Margit ivén 12 kor. Csongrád község 10 kor. Dr. Szász Agoston 2 kor. Jeszenszky Lajos ivén 5 kor. 70 fillér. Szentes város 4 kor. Tiszaszentmiklós község 2 kor., Farkas Sándor ivén 10 kor. Nyiregyháza város 15 kor. Kiskunfélegyháza 5 kor. Wiegárd János 5 kor. Elischer Károly 70 fill. A hosszaszói főszolgabíró ivén 4 kor. Valaki 5 kor. összesen 439 kor. 26 fill., melyekért az egyházközség előjárósága hálás köszönetét nyilváníta.

EGYESÜLETI ÉLET.

— A központi oltárjegyesület farsang három utolsó napján ma, hétfőn és kedden szent-ségimádást tart.

Az Oltáriszentség reggel 8-kor kitétetik s este szent beszéd és litánia után visszátéteik.

Vasárnap 8-tól kezdve óránként szent mise 5-kor szent beszéd, tartja dr. Korödy Péter tanár.

Hétfőn 8-kor és 10-kor szent mise; az öt órai szent beszédet Soóthy Gyula lelkiigazgató tartja.

Kedden 8-kor, 10-kor szent mise — az esti szent beszédet a püspök úr fogja tartani.

A hívek a reggeli órákban a szent gyónásukat vezethetik.

Intenciókkal rendelkezem; de szeretném, ha a ft papársaim azokat gratis az oltárjegyesület céljaira eszközénék. Rengeteg kiadással jár a husvéti kiállítás s ezzel is nagy segítségünkre lehetnének.

Az igazgatóság.

Felolvasásomhoz.*)

„Az espereskertületi missziokról hívek és papok részére.”

Megvártam, míg felolvasásomhoz pro és kontra lehetőleg mindenki hozzászólt.

Most nekem is van egy végszavam.

Erzsébetvárosban 1903. május elején népmisszió tartott két lázárta atya által. A kerületi főesperes úr szíves meghívásából mi papok is megjelentünk, kik körülményeink folytán, kettő kivételével, nem vehettünk részt a nyári papi lelkigyakorlatokon, hogy a misszió lelki tanulságaival és elvégzett szent gyónásainkkal pótoljuk a papi szentgyakorlatokat s mondhatom, hogy mi papok is mindnyájan megnyugodt lélekkel lelkileg kielégítve térünk haza,

Ime egy népmisszió a hívek számára, és egy papi szentgyakorlat gyümölcsei a papok részére.

*) Lásd a „Közm.” 1903. 46. sz. 5—6 old. Ezzel ezt a kérdést le is zártuk.
Szerk.

szere. E véletlen, de sikerült alkalom szülte találékony főesperesünkben azt az eszmét, hogy az erzsébetvárosi példát tökéletesítve egy misszió szép és megfelelő alkalom lenne koronagyűlések tartására és a papi lelkigyakorlatok gyümölcsének elérhetésére is, főképp oly vidéki papok részére, kik az egyházmegyei papi szentgyakorlatokon részt nem vehetnek s ha közös szentgyakorlatok nem tartatnának, azoknak is pótlására — püspöki engedéllyel.

Ez eszmének referálására s kivihetőségének s módzatainak kifejtésére engemet kért fel a főesperes úr. Így tehát nem egy fiatalról származott ez indítvány, hanem egy tapasztalt tisztes öregtől, s nem is közkatónától, hanem egy főesperestől. Én csak referáltam, előadtam s a koronagyűlésen felolvastam, mint alkalmi tárgyat.

Természetesen, hogy a ki nem ismerte felolvasásomnak eredetét s indítványomnak forrását, s a ki nem szereti egy fiatalabb papnak lelképásztori élénkebb tevékenységét és irodalmi mozgolódását látni, megbotráncolt az indítvány merészségén s kritizálni kezdte névtelenül felolvasásom indoklását. Ezennel kijelentem, hogy indoklásomban senkit személyesen sérteni nem akartam, csak ama majdnem mindnyájunkkal közös gyarlóságokra hivatkoztam, melyek oly nagyobb papi összejöveteleknél megszoktak történni s melyeket még a névtelenül hős „szunyog” is elismert, s melyeket én magam is sok másoktól hallottam. Ez emberi közös gyarlóság, mely az espereskerületi szentgyakorlatoknál nem találna oly nagy alkalmat és teret.

A névtelen kritikának egyéb kifogásaira nem kívánok reflektálni, mert névtelen hősökkel és ismeretlen nagyságokkal nem szeretek harcolni; különben is a névtelen kontrákra elég csattanósan megfeleltek a névtelen védelmezők.

Főlősleges is nekem tovább disputálni, akkor, mikor „Roma locuta, causa finita.”

Espereskerületi gyűlésünk jegyzőkönyvére s névszerint e tárgyban hozott és e lap hasábjain közölt határozatára Püspök úrnak ö Méltóságának 1903. dec. 2-án kelt 5294. számú magas válasza ez: „Az erzsébetvárosi espereskerület lelkészkező papságának 1903. okt. 27-én tartott özi koronagyűléséről fölvetett jegyzőkönyvét megkaptam, érdeklődéssel lapoztam át s az ülés lefolyásáról meglegedéssel vettem tudomást. Meglátszik a kerületi papság érdeklődése nemcsak a fölvetett eszmék életrevaló és gyakorlati, igazán a közszükségletet szem előtt tartó voltán, hanem a gyűlésen résztvevők tekintélyes számán is. Igazi örömmre van, ha látom, hogy a papság odaadó érdeklődéssel és buzgósággal karolja föl hivatásának minden ágát.

Azon életre való eszmék közül, melyeket a koronagyűlés felszínre hozott és megbeszélés tárgyává tett, nagyon üdvönsnek és gyakorlatinak tartom a koronagyűléseknek népmisszióval való összakapcsolását. Szívvel-lelélekkel helyeslem e jeles gondolatot, mely a hitélet emeléséhez hozzá fog járulni nagy mértékben, s ha azok életbe fognak lépni, lehetőség szerint iparkodni fogok azokon személyesen is részt venni. Kérem az erzsébetvárosi esperes-kerületet, hogy ezen Istennek is bizonyára nagyon tetsző tervet minél szélesebb körben terjesztési sziveskedjék, hogy azt a többi esperesi kerületek is megismerjék, mert megérdemli, hogy fölkarolják és életbe léptessék. Magam részéről jónak látom azt elő nem írni, hanem az érdeklődők nemes buzgóságára bízni. Meg vagyok róla győződve, hogy a fölvetett eszmét mindenütt buzgósággal fogják felkarolni, s annak érdekében készgölködni. Azt gondolom, hogy ha ez ügyet teljesen a magánbuz-

góságra hagyjuk, sokkal nagyobb lelkesedéssel, sokkal szívesebben és több eredménnyel fogják megvalósítani, mint ha hivatalosan föllépnék ah-
nak érdekében. Nem óhajtom a papságot többre kötelezni, mint a mennyt az Egyház megkíván, csak lelkiismeretesen teljesítsék. Á hol ezt betartják, ott nem is fognak csupán arra szoritkozni, hanem önként karolják föl a hasonló üdvös eszméket.”

Ime ez a főpásztori szózat „Az espereskerületi misziokról hívek és papok részére” e. koronagyűlési, megtámadott felolvasásomra. Deo gratias! Szolgáljon szives tudomásul.

Dixi, et salvavi animam meam. — Et non erubescam.

Tözsér László.

IRODALOM. MŰVÉSZET

* *A magyar iskolai helyesírás szabályai szójegyzékkel.* Irta dr. Vargha Damján, ciszt. r. főgimn. tanár. Papírborítékban 30 fill., vászonborítékban 40 fill. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában Budapesten. (VIII. ker., Szentkirályi-u. 28.) Általánosan ismeretes, miy nehézségeket okozott az iskolákban helyesírás szabályainak bizonytalansága. E bajon segített a közoktatásügyi miniszterium rendelete, melyben az iskoláknak irányadóul rendeli az újabb helyesírás szabályokat, melyeket az akadémiai elveken az Orsz. Közoktatási tanács állapított meg. A hivatalos kiadás szövegének sok felé ágazó részletei s itt-ott nagyon is tudományos magyarázatai azonban a középiskolai tanulók — főleg az alsóbb osztályiak — értelmi fejlettségének nem egészen felelnek meg. Ezért a jelen füzet teljesen a miniszteri helyesírás alapján maradván, rövid s világos szabályokba foglalva, részben újabb szövegezéssel készült, melyet egyszerűségénél fogva minden tanuló megérthet s így könnyen megtanulhat. Lehetőleg benne van ebben a kis füzetben mindaz, ami kétségek esetén az értelmet felvilágosítva, a tanulót helyes irányba vezetheti. Minden részletnek külön osztályozó száma, betűje van, hogy helytelen írásnál a megfelelő szabályra röviden lehessen hivatkozni. A füzet szép kiállításban, kis alakban jelent meg, hogy folyton kéznél lehessen és zsebben is elferjen.

CSARNOK.

Szigetek apostolai.

(Folytatás.)

Egyik szigetről a másikra hajózni veszedelmes, ha az idő kedvezőtlen; kalandnak beillő esete volt 1895-ben Bernát Fráternek, aki imígyen beszéli el hajmeresztő történetét.

Szombaton szept. 28-án sajkába szálltam, hogy egy 3 órára eső templomban a vasárnapi ajtatosságokat vezessem.

A szél nem kedvezett. Vittem magammal dohányt, grékényt, paplant, szunyogháló és 12 darab kétszersültet. Sietséggeltem elefedtem az evezőlapot, mert hiszen sajkámban vitorla volt. Utam parthosszant vezetett.

Délután 5 órakor megérkeztem ama hely elé, ahova szándékoztam. De partot érnem lehetetlen volt, mert a tenger háborgott, a szél pedig ellenem fordult. Hat órakor lement a nap; az erős áramlat sajkámat a nyílt tenger felé ragadta minden igyekezetem dacára.

Behúztam a vitorlát, fáradtan dőltem le és aludtam hajnalig. Színe nem látszott földnek, mikor fölkeltem. Mert egyéb szövetem nem volt, szerzetesi öltönyömből kötöttem vészjelzőt az

árboc tetejére. Evezőlapát híján a hullámokra bízom sajkámat. Elővett a tengeri köböttség, és nem volt egy esőpp víz szájamat kibélténi. Fölhúztam a vitorlát. Sajakámat arra veztettem, a merre a szigeteket képzeltem. Lement a nap is, de föld nem mutatkozott. Így telt el a vasárnap (szept. 29.). A szél megerősödött, gyorsan szelte sajkám a vizet. Ugy képzeltem, hogy földet látok a messzeségben. Három órát haladtam ugyanabban az irányban. Azt híven, hogy Notuti szigetünket éjszakra elkerültem, délnek irányítam a sajkát. Éjjelre meggyőződtem tévedésemről, megint éjszakra fordultam. Reggel 3 órakor délnek haladtam, de szigetet akkor sem láttam, mikor feljött a nap. Ez volt hétfő reggel (szept. 30.). Másfél nap nem ettem semmit. Elővettem egy darab kétszersültet. De szárazon nem ehettem meg, tehát bemártottam a tengerbe; ennek a vize undorító, de én éhes voltam. Sajakámat egyenesen délnek irányítam abban a föltevésben, hogy elérem Peru szigetét, ahol Nándor fráter lakik. A nap szörnyen sütött, nekem pedig nem volt egy esőpp vizem torkomat nedvesíteni.

Beállt az éj s föld nem mutatkozott sehol; beáztattam egy darab kétszersültet. Időnkint aludtam; valahányszor azt álmodtam, hogy sajkám partba ütődött, izgatottan ugrottam föl.

Kedden (okt. 1.) a szél irányt változtatott. Avval most már tisztában valék, hogy a missziózn túlmentem; visszatérésre a szél alkalmas volt. Éjszakra fordultam; egy darab kétszersültet megettem. Rövid idő múlva a szél úgy elállt, hogy sajkám nem mozdult helyéből. Erőt vett rajtam a szomorúság. Elővettem Kempis Tamásomat. Elolvastam az I. rész 12-ik fejezetét, fölvidult lelkem, sőt rágyújtottam egy hajós-dalra is.

Eszembe jutott, hogy az éhséget és szomjúságot csillapítani halat fogok; kibúztam a deszkából egy szöveget, meggörbítém hegyét, egy falat kétszersültet szúrtam rá és madzagon a vízbe eresztettem. Mindjárt közeledett a horoghoz kis halaeska, fentem rá a fogamat, de nem haragot, a esalétket. Apró holmimat kiraktam a kosárból és kötélnek lebecsátam a vízbe; mikor föl-húztam, volt benne ujjuj nagyságú halaeska; fölfaltam elevenen. Lebecsátam a kosarat még sokszor, de hal nem tévedt bele. Estefelé uszkáltak halak a sajka mellett; fogtam ki egyet kézzel.

Egy cápa oly közel jött, hogy megüthettem a horgony lánccal; a szörnyű féreg annyira nem törődött az ütessel, hogy még többször körülusztta, azután pedig követte a sajkát. Szerettem volna megfogni, de nem volt nálam horog. Elővettem görbe kesemet, hegyére feldarab kétszersültet szúrtam, nyelét pedig kötélre kötöttem. Lebecsátam a hevenyészett horgot, de a cápának a esalétek nem kellett. Ezalatt bees-teledett, de föld nem látszott semerre. Imádkoztam; potyogó könnyeimet fölfogtam tenyeremben hogy megnedvesítem eserepesedő ajkaimat. Az Úr Jézusra gondoltam, aki fölszegezett kezeivel könyveit sem foghatta föl ajkait megnedvesíteni.

Éjszaka lett megint, csak föld nem mutatkozott. Időnkint fölriadtam álmomból, meresztettem szememeit erre is, arra is, hátha világoságot látnék valamelyik szigeten. Hallottam, a mint a repülőhalak nagyot loccsantak, mikor a vízbe visszaestek; sajkámba nem potlyant egy sem. Mikor a nap szerdán (okt. 2.) fölkel, csak vizet láttam a kerek ég alatt.

Elvégeztem a reggeli ima után az elmélkedést. Etvágyam nem volt, illetőleg undorodtam a sós vízbe mártott kétszersültől; délben mégis ettem belőle, de alig tudtam lenyelni, mert torkomat fojtogatta a szomjúság. Az étel mégis adott annyi erőt, hogy a vitorlát biztosabba

kezelhettem. Folyvást éjszak felé tartottam. Lábam a gyöngeségtől reszketni kezdtek. Lefeküdtem a sarka fenekere. Amint így hanyatt fekszem, meglátok egy jókora pókot. El sem hiszik, pedig igaz, hogy nagy élvezettel szopogattam el. Beleképzeltem magamat abba, hogy nem sokára földet látok, de este is csak vízterült el előttem.

(Vége köv.)

A szerkesztő üzenetei.

Pázmánitáknak. Szíveskedjenek megolvasni lapunk 1903. 42. számát, (okt. 11.) ott teljes és szakszerű felvilágosítást kapnak, s akkor azt is belátják, hogy nem illó dolog alopaltalan feltevésekre támaszkodni.

Iyeri. Alkalmilag felhasználjuk, de a hevenyészés nyomait előbb el kell tüntetnünk.

A Dr. SCHMIDT fő-forrás és tisztí-örvös-féle

FÜLOLAJ

gyógyít időszakos süketiséget, fül-fájást, fül- és nagyothallást, még idült esetekben is. Egyedül kapható üvege 2 frt a Dr. ROTCSHNEK EMIL gyógyszerárában. DEBRECZEN.

Hirdetések jutányos árban felvételnek e lap kiadóhivatalában.

Pályázat.

— **Gyergyószárhegy** hitközségében a kántori állomás elpályázás folytán üresedésbe jövén, arra az egyháztanács 1904. év február 15-ikéig terjedő időre pályázatot hirdet.

Lakása: 4 osztályú kőház, a szükséges gazdasági épületekkel és kúttal az udvaron.

Jövedelmei a) kepeváltság címen a község majorsági pénztárából járó, évnegyedi előleges részletekben bélyeges nyugta mellett felveendő 1000 egyezer korona törzsfizetése. b) iskolai mintegy 150 százötven korona. c) A pium legatum pénztárából 3 korona 12 fillér. d) Canonica porció 11 hold szántó és kaszáló.

Kötelességei: A kántori összes teendőkön kívül, az énektanítás az elemi iskola 4. 5. és 6-ik osztályaiban, a gazdasági ismétlő iskolában és a legényegylet tagjainak.

Kik ezen állomást elnyerni óhajtják, keresztlevel, kántori oklevél és esetleg szolgálati bizonyítvánnyal felszerelt kérelmüket alulírt elnökséghez adják be.

Személyes megjelenés és próba feltétlenül szükséges.

A megválasztott és kinevezett kántor köteles az erdélygyházmegyei kántori nyugdíjalapba belépni és a szabályszerű díjakat pontosan fizetni.

Gyergyószárhegy, 1904. január 5-én.

Both Ferenc, elnök.

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár kuszó természetű) mert nagyobb része ha meg-nő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. — hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkitünőbb muskatály és más edes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legesekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekbbsé disze, anélkül, hogy legkevésbé helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a leghaladatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatú katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki eziméig egy levelezőlapon tudatja.

Czím: Ermeléki első szőlőültvénytelep Nagy-Kánya, Székelyhid-u. p.

ANGSTER JÓZSEF és FIA

pécsi, kalocsai, győri és kassai székesegyházak orgona-építője. **Orgona és harmonium-gyár**

PÉCSETT.

Alapítottatt 1867.

Két arany, egy ezüst és egy nagy milleniumi éremmel kitüntetve.

Ajánljuk kitünő hangú és erős szerkezetű **crescendo orgonáinkat**. — Különösen a legújabb **légnymatu** (pneumatical) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyű játékmód és regisztrálás mellett még azon nagy előnnyel is bírnak, hogy a **templom nedvessége** nincs befolyással rájuk.

Legjobban bizonyítja műveink jóságát, hogy üzleletünkben 450-nél több **új orgona mű** került ki.

Raktáron kitünő hangú **harmoniumok minden nagyságban** (155 koronától 1000 kor-ig).

Mindennemű **javitásokat, hangolásokat és átépítéseket** olcsón elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Sürgöny: **Blaskovits Sokszorosán** kitüntetve.

TEMPLOM FESTÉS.

Első országos műfestészeti és iparművészeti intézet Alapítottatt 1887-ben

Olajba oltárkép

magas entm.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arckép, mert örök becsé van és egyszersmind szobadisz, továbbá előnyös nász-, nev- és születésnap, vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándékol szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabb kivitelben készítem e Nagysága 25×32 35×45 55×65 65×80 75×110 85×125 100×150

Poichromozott fa-szobrok,
aranyozott széllal

magas entm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—